

บทที่ 5

คำสั่ง DOS ที่จำเป็นในการซ่อมคอมพิวเตอร์

ความจำเป็นในการใช้ (Dos) ยังคงมีอยู่ แม้ว่าในปัจจุบันบทบาทของมันจะเริ่มลดลงไปมากหลังจาก Windows เริ่มมีความสมบูรณ์และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมาให้ชนิดที่ไม่ต้องพึ่งดอสเลย แต่ถ้าเมื่อไรเครื่องของคุณยังไม่มี Windows หรือเข้าไปใช้งาน Windows ไม่ได้ คำสั่งดอสนี้ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการใช้คำสั่งดอสจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เช่นการ การซ่อมแซมไฟล์ที่เสีย ก๊อปปี้ไฟล์ข้อมูล แก้ปัญหา Bad Sector ฯลฯ ดังนั้นเราควรทราบคำสั่งบางคำสั่งที่จำเป็นไว้บ้างเพื่อนำไปใช้งานในยามฉุกเฉิน Dos ย่อมาจาก Disk Operating System เป็นระบบปฏิบัติการรุ่นแรก ๆ ซึ่งการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์จะมีการทำงานบนระบบปฏิบัติการดอสเป็นหลัก โดยการทำงานส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานโดยการใช้คำสั่งผ่านบรรทัดคำสั่ง (Command Line) ที่นิยมใช้กันคือ MS-Dos ซึ่งต่อมาระบบปฏิบัติการดอสจะถูกซ่อนอยู่ใน Windows ลองมาดูกันว่าคำสั่งไหนบ้างที่เราควรรู้จักวิธีใช้งาน

CD คำสั่งเข้า-ออก ในไดเรคทอรี

CD (Change Directory) เป็นคำสั่งที่ใช้ในการเปลี่ยนไดเรคทอรีในโหมดดอส เช่น ถ้าต้องการรันคำสั่งเกมส์ที่เล่นในโหมดดอส ซึ่งอยู่ในไดเรคทอรี MBK ก็ต้องเข้าไปในไดเรคทอรีดังกล่าวเสียก่อนจึงจะรันคำสั่งเปิดโปรแกรมเกมส์ ได้

รูปแบบคำสั่ง

CD [drive :] [path]

CD[.]

เมื่อเข้าไปในไดเรคทอรีใดก็ตาม แล้วต้องการออกจากไดเรคทอรีนั้น ก็เพียงใช้คำสั่ง CD เท่านั้น แต่ถ้าเข้าไปในไดเรคทอรีย่อยหลาย ๆ ไดเรคทอรี ถ้าต้องการออกมาที่ไดรว์ซึ่งเป็นระดับสูงสุด ให้ใช้คำสั่ง CD เพราะคำสั่ง CD.. จะเป็นการออกจากไดเรคทอรีได้เพียงลำดับเดียวเท่านั้น

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

CD กลับไปที่ Root ระดับสูงสุด เช่น ถ้าเดิมอยู่ที่ C:>docsdata> หลังจากใช้คำสั่งนี้ก็จะย้อนกลับไป C: > CD.. กลับไปหนึ่งไดเรคทอรี เช่น ถ้าเดิมอยู่ที่ C:windowscommand> หลังจากนั้น ใช้คำสั่งนี้ก็จะย้อนกลับไป C:windows>

CHKDSK (CHECK DISK) คำสั่งตรวจเช็คพื้นที่ดิสก์

CHKDSK เป็นคำสั่งที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลของหน่วยความจำ และการใช้งานดิสก์หรือฮาร์ดดิสก์ การรายงานผลของคำสั่งนี้จะเข้าไปตรวจสอบพื้นที่ไดเรคทอรี และ FAT ของดิสก์ หรือไฟล์ เพื่อ

หาข้อผิดพลาดของการเก็บบันทึก ถ้า CHKDSK พบว่ามี Lost Cluster จะยังไม่แก้ไขใด ๆ นอกจากจะใช้ สวิตช์ /f กำหนดให้ทำการเปลี่ยน Lost Cluster ให้เป็นไฟล์ที่มีชื่อไฟล์เป็น FILE0000.CHK ถ้าพบมากกว่า 1 ไฟล์ อันต่อไปจะเป็น FILE0002.CHK ไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ยังสามารถรายงานปัญหาที่ตรวจพบได้อีก อย่างเช่น จำนวน Bad Sector , Cross-ling Cluster (หมายถึง Cluster ที่มีไฟล์มากกว่าหนึ่งไฟล์แสดง ความเป็นเจ้าของ แต่ข้อมูลใน Cluster จะเป็นของไฟล์ได้เพียงไฟล์เดียวเท่านั้น)

รูปแบบคำสั่ง

CHKDSK [drive:][[path]filename] [/F] [/V]

[drive:][path] กำหนดไดรว์ และไดเรกทอรีที่ต้องการตรวจสอบ filename ชื่อไฟล์ที่ต้องการให้ ตรวจสอบ

/F สั่งให้ Fixes Errors ทันทีที่ตรวจพบ

/V ขณะที่กำลังตรวจสอบ ให้แสดงชื่อไฟล์และตำแหน่งของดิสก์บนหน้าจอด้วย

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

C:WINDOWS>CHKDSK D: ตรวจสอบข้อมูลการใช้งานดิสก์ในไดรว์ D

C:>CHKDSK C: /F ตรวจสอบ ไดรว์ C พร้อมกับซ่อมแซมถ้าตรวจเจอปัญหา

COPY คำสั่งคัดลอกไฟล์

Copy เป็นคำสั่งที่ใช้ในการคัดลอกไฟล์ จากไดเรกทอรีหนึ่งไปยังไดเรกทอรีที่ต้องการ คำสั่งนี้มี ประโยชน์มากควรหัดใช้ให้เป็น เพราะสามารถคัดลอกไฟล์ได้ยามที่ Windows มีปัญหา

รูปแบบคำสั่ง

COPY [Source] [Destination]

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

C:COPY A:README.TXT คัดลอกไฟล์ชื่อ README.TXT จากไดรว์ A ไปยังไดรว์ C

C:COPY README.TXT A: คัดลอกไฟล์ชื่อ README.TXT จากไดรว์ C ไปยังไดรว์ A

C:INFO COPY A:.* คัดลอกไฟล์ทั้งหมดในไดรว์ A ไปยังไดเรกทอรี INFO ในไดรว์ C

C:\>copy a:.* c:\info

A:COPY *.* C:INFO คัดลอกไฟล์ทั้งหมดในไดรว์ A ไปยังไดเรกทอรี INFO ในไดรว์ C

DIR คำสั่งแสดงไฟล์และไดเรกทอรีย่อย

เป็น คำสั่งที่ใช้แสดงรายชื่อไฟล์และไดเรกทอรี คำสั่งนี้ถือเป็นคำสั่งพื้นฐานที่ต้องใช้อยู่เป็นประจำ เพื่อจะรู้ว่าในไดรว์หรือไดเรกทอรีนั้น ๆ มีไฟล์หรือไดเรกทอรีอะไรอยู่บ้าง

รูปแบบคำสั่ง

DIR /P /W

/P แสดงผลทีละหน้า /W แสดงในแนวนอนของจอภาพ

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

C:>DIR ให้แสดงรายชื่อไฟล์ และไดเรกทอรีทั้งหมดในไดรว์ C

C:>DIR /W ให้แสดงรายชื่อไฟล์ และไดเรกทอรีทั้งหมดในไดรว์ C ในแนวนอน

C:>INFODIR /P ให้แสดงรายชื่อไฟล์ และไดเรกทอรีย่อยในไดเรกทอรี INFO โดยแสดงทีละหน้า

C:>INFODIR *.TEX ให้แสดงรายชื่อไฟล์ทั้งหมดในไดเรกทอรี INFO เฉพาะที่มีนามสกุล TXT เท่านั้น

C:> DIR BO?.DOC ให้แสดงรายชื่อไฟล์ในไดรว์ C ที่ขึ้นต้นด้วย BO และมีนามสกุล DOC ในตำแหน่ง ? จะเป็นอะไรก็ได้

DEL (DELETE) คำสั่งลบไฟล์

เป็นคำสั่งที่ใช้ในการลบไฟล์ ซึ่งต้องระมัดระวังในการใช้คำสั่งนี้ให้มาก

รูปแบบคำสั่ง

DEL [ชื่อไฟล์ที่ต้องการลบ]

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

C:>DEL BOS.VSD ลบไฟล์ในไดรว์ C ที่ชื่อ BOS.VSD

C:>PROJECTDEL JOB.XLS ลบไฟล์ชื่อ JOB.XLS ที่อยู่ในไดเรกทอรี PROJEC ของไดรว์ C

D:>DEL *.TXT ลบทุกไฟล์ที่มีนามสกุล TXT ในไดรว์ D

FDISK (Fixed Disk)

เป็น โปรแกรมที่ใช้ในการจัดการกับพาร์ติชันของฮาร์ดดิสก์ ใช้ในการสร้าง ลบ กำหนดไดรว์ ที่ทำหน้าที่บูตเครื่อง แสดงรายละเอียดของพาร์ติชันบนฮาร์ดดิสก์ จะเห็นว่าเป็นโปรแกรมอีกตัวหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจและศึกษาวิธีใช้งาน เพราะสามารถใช้ประโยชน์ในการสร้าง ฮาร์ดดิสก์ให้มีหลาย ๆ ไดรว์ก็ได้

รูปแบบคำสั่ง

FDISK /STATUS

ตัวอย่างการใช้งานโปรแกรม

A:>FDISK เริ่มใช้งานโปรแกรม

A:>FDISK /STATUS แสดงข้อมูลเกี่ยวกับพาร์ติชันบนฮาร์ดดิสก์

FORMAT คำสั่งฟอร์แมตเครื่อง

เป็น คำสั่งใช้จัดรูปแบบของดิสก์ใหม่ คำสั่งนี้ปกติจะใช้หลังการแบ่งพาร์ชันด้วยคำสั่ง FDISK เพื่อให้สามารถใช้งานฮาร์ดดิสก์ได้ หรือפלצללללข้อมูลกรณีต้องการเคลียร์ข้อมูลทั้งหมดในฮาร์ดดิสก์

รูปแบบคำสั่ง

FORMAT drive: [/switches]

/Q ให้ฟอร์แมตแบบเร็ว ซึ่งจะใช้เวลาน้อยลง (Quick Format)

/S หลังฟอร์แมตแล้วให้คัดลอกไฟล์ระบบลงไปไดรฟ์นั้นด้วย เพื่อให้ไดรฟ์ที่ทำการฟอร์แมตสามารถบูตได้

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

A:>FORMAT C: /S ฟอร์แมตไดรฟ์ C แล้วให้คัดลอกไฟล์ระบบลงไปไดรฟ์ด้วย

C:>FORMAT A: /Q ฟอร์แมตไดรฟ์ A แบบ Quick Format

MD คำสั่งสร้างไดเรกทอรี

MD (Make Directory) เป็นคำสั่งที่ใช้ในการสร้างไดเรกทอรี คำสั่งนี้จะช่วยให้สามารถสร้างไดเรกทอรีชื่ออะไรก็ได้ที่เราต้องการ แต่ต้องมีการตั้งชื่อที่อยู่ในกฎเกณฑ์ของ Dos

รูปแบบคำสั่ง

MD [drive:] path

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

D:> MD TEST สร้างไดเรกทอรี TEST ขึ้นมาในไดรฟ์ D

D:>DOCMD TEST สร้างไดเรกทอรีที่ชื่อ TEST ขึ้นมาภายในไดเรกทอรี DOC

REN (RENAME) คำสั่งเปลี่ยนชื่อไฟล์

เป็นคำสั่งที่ใช้ในการเปลี่ยนชื่อไฟล์ และส่วนขยาย โดยคำสั่ง REN นี้ไม่สามารถใช้เปลี่ยนชื่อไดเรกทอรีได้

รูปแบบคำสั่ง

REN [ชื่อไฟล์เดิม] [ชื่อไฟล์ใหม่]

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

C:REN BOS.DOC ANN.DOC เปลี่ยนชื่อไฟล์ BOS.DOC ในไดรฟ์ C เป็น ANN.DOC

C:REN C:MAYABOS.DOC PEE.DOC เปลี่ยนชื่อไฟล์ BOS.DOC ในไดเรกทอรี MAYA ให้เป็น PEE.DOC

C:REN A:.*TEX *.OLD เปลี่ยนส่วนขยายของไฟล์ชนิด TXT ทุกไฟล์ในไดรฟ์ A ให้เป็น OLD

SCANDISK

คำสั่ง SCANDISK เป็นคำสั่งตรวจสอบพื้นที่ฮาร์ดดิสก์ สามารถใช้ในการตรวจสอบปัญหาต่าง ๆ ได้ และเมื่อ SCANDISK ตรวจสอบพบปัญหา จะมีทางเลือกให้ 3 ทางคือ FIX IT , Don't Fix IT และ More Info ถ้าไม่เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นให้เลือก More Info เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมก่อนตัดสินใจต่อไป

ถ้าเลือก FIX IT จะเป็นการสั่งให้ Scandisk ทำการแก้ไขปัญหาที่พบ ถ้าการซ่อมแซมสำเร็จโปรแกรมจะมีรายงานที่จอภาพให้ทราบ ส่วน Don't Fix IT คือให้ข้ามปัญหาที่พบไปโดยไม่ต้องทำการแก้ไข

รูปแบบคำสั่ง

SCANDISK [Drive:]/AUTOFIX

/AUTOFIX ให้แก้ไขปัญหาโดยอัตโนมัติ

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

A:>SCANDISK C: ทำการตรวจสอบปัญหาในไดรฟ์ C

A:>SCANDISK D:/AUTOFIX ทำการตรวจสอบปัญหาในไดรฟ์ D และแก้ไขอัตโนมัติ

Type คำสั่งดูข้อมูลในไฟล์

Type เป็นคำสั่งที่ใช้แสดงเนื้อหาภายในไฟล์บนจอภาพ คำสั่งนี้จะใช้ได้กับไฟล์แบบ Text ส่วนไฟล์โปรแกรมต่าง ๆ จะไม่สามารถอ่านได้

รูปแบบคำสั่ง

TYPE [ชื่อไฟล์ที่ต้องการอ่าน]

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

C:>Type AUTOEXEC.BAT แสดงเนื้อหาภายในไฟล์ AUTOEXEC.BAT

C:>NORTONTYPE README.TXT แสดงเนื้อหาภายในไฟล์ README.TXT ในไดเรกทอรี NORTON

XCOPY คำสั่งคัดลอกทั้งไดเรกทอรีและทั้งหมดในไดเรกทอรี

XCOPY เป็นคำสั่งที่ใช้ในการคัดลอกไฟล์ได้เหมือนคำสั่ง COPY แต่ทำงานได้เร็วกว่า และสามารถคัดลอก ได้ทั้งไดเรกทอรีและไดเรกทอรีย่อย

รูปแบบคำสั่ง

XCOPY [ต้นทาง] [ปลายทาง] /S /E

/E ให้คัดลอกไดเรกทอรีย่อยทั้งหมดรวมถึงไดเรกทอรีย่อยที่ว่างเปล่าด้วย

/S ให้คัดลอกไดเรกทอรีย่อยที่ไม่ว่างเปล่าทั้งหมด

ตัวอย่างการใช้คำสั่ง

C:>XCOPY BACKUP F: /S /E คัดลอกทุกไฟล์และทุกไดเรกทอรีย่อย BACKUP ไปไว้ในไดรฟ์ F

C:>PRINCE>XCOPY *.VSD A: คัดลอกทุกไฟล์ที่มีนามสกุล VSD ในไดเรกทอรี PRINCE ไปที่ไดรฟ์ A

ข้อความแจ้งปัญหาในดอส

ในการทำงานบนดอสบางครั้งก็เกิดปัญหาได้บ่อย ๆ เหมือนกัน ซึ่งการเกิดปัญหาแต่ละครั้งก็จะมีข้อความแจ้งให้ทราบว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้น นั้น มีสาเหตุจากอะไร ต่อไปนี้เป็นข้อความแจ้งปัญหาที่มักพบได้บ่อย ๆ มีดังนี้

Abort, Retry, Fail ?

จะพบได้ในการที่ไดรว์ไม่มีแผ่นดิสก์อยู่แล้วเรียกใช้ข้อมูลจากไดรว์นั้น การแก้ไขก็นำแผ่นดิสก์ที่ต้องการใส่เข้าไป

กดปุ่ม < R > (Retry) : การทำงานจะทำต่อจากงานที่ค้างอยู่ก่อนเกิดความผิดพลาด

กดปุ่ม < A > (Abort) : รอรับคำสั่งจะไปอยู่ในไดรว์ที่สั่งงานล่าสุด

กดปุ่ม < F > (Fail) : เมื่อต้องการยกเลิกการทำงาน และเปลี่ยนไดรว์ใหม่

Bad Command or file name

ใช้คำสั่งผิดหรือไฟล์ที่เรียกใช้งานนั้นไม่สามารถเรียกใช้ได้ การแก้ไข ตรวจสอบบรรทัดคำสั่งว่าถูกต้องหรือไม่ เช่น พิมพ์คำสั่งหรือชื่อไฟล์ถูกต้องหรือไม่ แล้วลองรันคำสั่งดูใหม่อีกครั้ง อาจเกี่ยวข้องกับเวอร์ชันของดอสไม่มีคำสั่งนั้นก็ได้

File not found

ไม่สามารถหาไฟล์นั้นพบ อาจไม่มีไฟล์นั้น หรืออาจพิมพ์ชื่อไฟล์นั้นผิดจากที่ต้องการ นอกจากนี้ อาจเกิดจากพาธ (Path) ที่สั่งงานไม่มีไฟล์นั้น

Insufficient memory หรือ Out of memory Insufficient memory

หน่วยความจำไม่พอต่อความต้องการของโปรแกรม

Out of memory

โปรแกรมเริ่มทำงานไปแล้วบางส่วนแล้วหน่วยความจำไม่พอ ระบบจึงต้องแจ้งให้ผู้ใช้ทราบ

Directory already exists

เกิดขึ้นเมื่อสร้างไดเรกทอรีแล้วไปซ้ำกับชื่อที่มีอยู่แล้วในพาธเดียวกัน

Duplicate file not found

ถ้าเปลี่ยนชื่อไฟล์ไปซ้ำกับชื่อที่มีอยู่จะทำได้และจะแจ้งเตือนดังข้อความดังกล่าว

InSufficient Disk space

ข้อความนี้จะเกิดขึ้นเมื่อดิสก์ไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูล วิธีแก้ ลองใช้ดิสก์อื่นหรือลบไฟล์ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ออก